

DE CULTUURWERELD LIKT HAAR WONDEN

‘WE ZITTEN MET ZIJN ALLEN IN DE STRONT’

Besparen moet iedereen in de cultuurwereld. Een dag na de onheilsberichten worden de ruggen gerecht. Maar de bezuinigingen komen van alle kanten. Hoe proberen de organisaties de besparingen te verteren? **GEERT SELS**

Het Leuvense jeugddansgezelschap Fabuleus doet het de komende twee jaar met twee

producties minder. ‘En we moesten vorig jaar al iemand ontslaan.’ © rr

1

BEURSSCHOUWBURG
Subsidies: 960.000 euro
Vlaamse Gemeenschap
Te besparen: **7,5 %**

Wat? Brussels kunstencentrum **Tom Bonte (algemeen en artistiek directeur):** ‘De voorbije kaasschaven kon je nog wegwerken door met de luizenkam door de kosten te gaan. Koos je bij wijze van spreken voor servetten van textiel of van papier? Nu kom je daar niet meer mee weg. Het zal niet anders dan in lonen kunnen zitten. De minister zegt wel de mensen te vrijwaren en in de structuren te snijden. Maar in de cultuursector zit 99 procent van de kosten bij mensen. Ofwel snij ik in ons bestand werknemers, ofwel haal ik het uit de artistieke werking en die drijft ook op mensen. Stel dat ik bespaar op artistiek vlak, dan snij ik in een nieuwe generatie opkomende kunstenaars. Bijkomend probleem: het zal niet bij die 7,5 procent blijven. Het Brusselfonds halveert, de Vlaamse Gemeenschapscommissie verlaagt zijn subsidiepot en de federale regering moet zich nog uitspreken over verschillende soorten tewerkstelling. Dat zal vroeg of laat ook tot bij ons komen.’

2

WIELS
Subsidies: 808.000 euro
Vlaamse Gemeenschap
Te besparen: **7,5 %**

Wat? Centrum voor hedendaagse kunst in Vorst **Dirk Snauwaert (artistiek directeur):** ‘We zijn nu vijf jaar bezig in Wiels, met een kleine, enthousiaste ploeg. Dat alles met wilskracht en zelfopoffering als drijfveer. Ik meende begrepen te hebben dat deze regering de tewerkstelling ging bevorderen. In ons geval niet, dus. De drie deeltijdse jobs die we in het vooruitzicht hadden, zullen we noodgedwongen moeten uitstellen. Wiels is co-communautair, we krijgen ook een dotatie van de Franse Gemeenschap, zij het een stuk lager. Als men ook daar 2 tot 3 procent gaat besparen, wordt het bijzonder hard om dit zo maar op te vangen.’

3

FABULEUS
Subsidies: 350.000 euro
Vlaamse Gemeenschap
Te besparen: **7,5 %**

Wat? Leuvense productiehuis dat theater- en dansvoorstellingen maakt met jongeren **Dirk De Lathauwer (artistiek leider):** ‘In het kunstendecreet verliezen we 7,5 procent. Tot dusver kregen we ook 40.000 euro van de provincie Vlaams-Brabant. Het is niet duidelijk of dat geld van de provincie ooit nog komt, nu ze geen cultuurbevoegdheden meer heeft. Als dat geld wegvalt, zitten we al aan 21 procent. Fabuleus maakt podiumkunst voor jongeren, dus we zijn aangewezen op de jongerenprogrammering van cultuurpleuren en schoolvoorstellingen. Maar heel dat afnamecircuit moet zelf enorm bezuinigen. Vorig seizoen hebben we daardoor noodgedwongen een van onze zes werknemers moeten ontslaan. In 2015 en 2016 zullen we telkens een nieuwe productie schrappen. We bekijken de tournee van een derde productie break-even kan draaien, want rode cijfers kunnen we ons nu niet permitteren. Daar zijn in totaal 15 kunstenaars bij betrokken. Eigenlijk is het een catch 22. Als je je artistieke engagementen wil nakomen, duik je in het rood. En als je ze niet nakomt, word je daar door de adviescommissie op afgerekend. Een goede kant is er niet aan.’

4

BEHOUD DE BEGEERTE
Subsidies: 349.000 euro
Vlaamse Gemeenschap
Te besparen: **7 %**

Wat? Organisator van literaire tournees **Luc Coorevits (algemeen en artistiek directeur):** ‘Eén ding staat voorop: we gaan zeker geen mensen ontslaan. Er bieden zich mogelijkheden omdat we te actief zijn. Blijkbaar doen we te veel voor het geld dat we krijgen. Het ziet er naar uit dat we in 2015, halfweg de subsidieperiode van vier jaar, onze decretale verplichtingen al zullen halen. Dat wil zeggen: het benodigde aantal coproducties en de gevraagde tweehonderd voorstellingen. Dus gaan we het resterende anderhalf jaar een tot twee literaire tournees minder doen. Minder maar beter. En verder zal ik minister Gatz helpen herinneren aan de belofte dat er bij de volgende subsidieronde groeiperspectieven zijn.’

5

BALLETS C DE LA B
Subsidies: 870.000 euro
Vlaamse Gemeenschap
Te besparen: **7 %**

Wat? Dansgezelschap van Alain Platel **Lieven Thyron (algemeen directeur):** ‘Vandaag kan ik de cultuurminister niet beoordelen. Deze besparing zat er aan te komen, en ze is zeer te betreuren. Nu zitten we met zijn allen in de stront. Ik zal me focussen op de periode 2017-2022, wanneer Sven Gatz zich echt zal kunnen manifesteren als minister. Voor 2015 zullen we proberen te redden wat er te redden valt. De besparingen gaan we compenseren via de uitkoopsummen. Onze producties zullen ongeveer 10 procent duurder worden, zowel in het buitenland als in Vlaanderen. Met dien verstande dat Vlaanderen dan nog altijd een gunsttarief houdt, want we hebben de huizen hier altijd proberen te ontzien.’

6

SMAK
Subsidies: 1,07 miljoen euro van de Vlaamse Gemeenschap
Te besparen: **4 %**

Wat? Gents museum voor hedendaagse kunst **Philippe Van Cauter (artistiek directeur):** ‘Waar ik zeker niet aan wil raken, is het personeel. Misschien is er hier en daar nog een mogelijkheid om meer rendement te halen. Soms merken we dat een tentoonstelling wellicht langer zou kunnen lopen en haar volledig publieksbereik nog niet gehaald heeft. De overheid neemt nu geld weg, maar zet er niets tegenover. Er zijn allicht technieken voor alternatieve financiering. Maar het wettelijke kader om ze toe te passen, ontbreekt. De tekorten die nu ontstaan kunnen we niet langs die weg compenseren. De 4 procent die nu wegvalt, is niet de enige bezuiniging. Er was eerder al een vermindering van de Vlaamse Gemeenschap, en ook Gent verlaagt zijn werkmiddelen met 73.600 euro. De komende vijf jaar schrappt Gent ook 10 procent van het personeel dat het ter beschikking stelt.’

INTERVIEW

IVO VAN HOVE DIRECTEUR TONEELGROEP AMSTERDAM

De cultuursector moet door de zure appel heen, denkt Ivo van Hove. De regisseur maakte eerder al het Nederlandse inkrimpingsscenario mee. Hij tipt zijn Vlaamse collega's hoe het verder moet.

VIJF TIPS VOOR NA DE HAKBIJL

VAN ONZE REDACTEUR **GEERT VAN DER SPEETEN**

Een besparingsronde slikken: Ivo van Hove kent het gevoel maar al te goed. In Nederland ging de cultuursector nog maar pas door een drastische bezuinigingsronde. Alleen al in de podiumkunsten sneuvelden 41 organisaties. Het Nederlandse theater heeft ook geen eigen sectorinstituut meer.

Wat Vlaanderen begin 2015 te wachten staat, valt niet met de Nederlandse hakbijl te vergelijken, vindt Van Hove. ‘De kunstensector zal 7,5 procent moeten inleveren, lees ik. In Nederland ging het om 30 procent. Wij, bij Toneelgroep Amsterdam, keken tegen 12,5 procent besparingen aan. De discussie kwam op gang in 2011, de beslissingen zijn doorgevoerd in 2013. Vlaanderen komt dus vrij laat op de proppen met zijn besparingsplan. Zeker nu het gevoel leeft dat de crisis al uitgewerkt is.’

Nog een verschil: in Vlaanderen heerst geen negatief klimaat rond cultuur. Dat was in Nederland wel het geval, zegt Van Hove. ‘De besparingen waren een politieke daad. Bij Nederlandse politici leefde ongenoege over de artistieke output. Premier Mark Rutte zei op het tv-journaal dat kunstenaars maar eens moesten ophouden de hand uit te steken naar Den Haag en de rug toe te keren naar het publiek. Dat was pas een kaakslag!’ Wat volgens Van Hove werkt, is een behoedzame dialoog. Hou het rationeel, zo luidt zijn wijze raad aan Vlaamse collega's die nu klaar staan om de barricades te beklimmen.

1. Spreek als één front

‘Besparingen komen altijd op een verkeerd moment. Ze snijden ook altijd diep. Maar ook artiesten zijn burgers van een maatschappij, het is logisch dat er ook van hen inspanningen verwacht wordt. Reageer dus niet geprikkeld, met tien opinies tegelijkertijd. Spreek als sector met één stem en focus daarbij op de inhoud.’

2. Positioneer je als fragiele kunstvorm

‘In de cultuursector gaan subsidies grotendeels naar tewerkstelling, niet naar artistieke productie. Vraag aan politici of het hen wel waard is dat er zoveel jobs sneuvelen. Wijs op het surplus van cultuur als sociaal en economisch gegeven. Een stad als Antwerpen leeft 's avonds op dankzij een bruisend cultuurleven. Je raakt een heel stadsweefsel als er rond de schouwburgen, poppodia en musea minder te beleven valt.’

‘Blijf de discussie met de politici aangaan, blijf elkaar een hand geven. Dat gaat in Vlaanderen al goed, zo te zien. Besef dat er een vervelend moment aankomt als de besparingen doorgevoerd worden. Bagatelliseer ze niet: leg uit dat de hele maatschap-

© Burg, Jan-Dirk van der

pij nadelen zal ondervinden van de besparingen.’

3. Ga niet in een hoekje zitten

‘Kanaliseer de verontwaardiging en zet iedereen aan de slag. In Nederland werd schade toegebracht aan de cultuursector, maar die heeft zich kunnen uiten en verdedigen.’ ‘Zo is het beeld bijgedraaid. De politici zijn poeslief geworden, ze komen zelfs naar onze voorstellingen. En we zijn ook geen publiek verloren. De zoekersaantallen bij Toneelgroep Amsterdam bleven stabiel op 110.000 à 120.000. Alleen in het commerciële circuit, met zijn duurdere ticketprijzen, zijn klappen gevallen.’

‘Blijf de discussie met de politici aangaan. Blijf elkaar een hand geven’

4. Zoek elders geld.

‘Toen de besparingen een feit waren, heb ik twee dingen aan het personeel meegedeeld: dat we het artistiek project overeind wilden houden en dat we niemand zouden ontslaan.’ ‘Toneelgroep Amsterdam had geen bezuinigingen nodig om efficiënt te werken. Dat deden we al. Maar we hebben wel elders geld gezocht. Bij onze internationale partners, die we aangezet hebben tot coproducties. En bij sponsors en mecenassen, wat we nooit eerder gedaan hadden. Voor 2015 halen we 600.000 euro op. Dat kan alleen als je niet bij de pakken blijft zitten.’

5. Blijf het belang van kunst verduidelijken

‘Kunst is niet vanzelfsprekend, maar ze is wel van essentieel belang voor een maatschappij. Dat moet je blijven legitimeren. Niet voor niets bouwde Duitsland na de Tweede Wereldoorlog meteen zijn grote schouwburgen op, als tegenreactie op de barbarij. Zonder kunst verarmt een samenleving, die met haar rare en irrationele krachten vaak niet goed weet waar naartoe.’